

Kadına Yönelik Aile İçi Fiziksel Şiddet: Cinsiyet Bağlamında Nicel Bir Analiz (Bingöl Üniversitesi Örneği)

Domestic Physical Violence against Women: A Quantitative Analysis in the Context of Gender (Bingol University Sample)

Kenan Tazefidan*, Galip Bayezit #

Öne Çıkanlar

- Öğrenciler, genel olarak evlilik ve aile hayatında kadına yönelik şiddet hakkında olumlu tutumlara sahiptirler.
- Şiddet vakalarının sonucunda failin yaptırımla karşılaşması gerekmektedir.
- Şiddet hiçbir gerekçeyle meşrulaştırılmaz.
- Kadına yönelik şiddet konusunda erkekler daha gelenekçi bir tutum içindedirler.

Öz: Tarih boyunca hemen her toplumda kadına yönelik şiddetin çeşitli biçimlerde ortaya çıktığı görülmüştür. Fakat bu durumun bir sorun olarak ele alınması ve yasalar tarafından suç sayılması, 19. yüzyılın sonlarına dayanmaktadır. Kadına karşı aile içi şiddet, cinsiyetler arasındaki güç dengesizliğinden kaynaklanan ve temelinde hak ihlalleriyle sonuçlanan bir süreçtir. Kadına yönelik şiddet ve kadın cinayetlerinin yaygınlığı, bu tür olayların toplum tarafından normalleştirilmesinin bir sonucudur. Kadınların yaşam deneyimlerinden yola çıkarak sorunların ve ihtiyaçların farkına varılması, cinsiyet temelli ortak bir dayanışma ile çözüm odaklı bir bilince ulaşmaları gerekmektedir. Bu sayede kadınlar bilgi, beceri ve değerler temelinde ilerleme kaydedebilir ve bu zorlukların üstesinden gelebilirler. Bu çalışmada, yükseköğretim öğrencilerinin cinsiyetlerine göre kadına yönelik aile içi şiddetle ilgili tutumlarının nicel araştırma teknikleriyle incelenmesi amaçlanmıştır. Çalışmada “Evlilikte Kadına Yönelik Fiziksel Şiddete İlişkin Tutumlar Ölçeği” kullanılarak elde edilen veriler, SPSS programı vasıtasıyla analiz edilmiştir. Araştırmanın sonucunda örneklem grubunun genel olarak evlilikte kadına yönelik şiddet ile ilgili olumlu tutumları benimsedikleri, fakat kız öğrencilerin erkek öğrencilerden daha fazla aile içi şiddete karşı tutum sergiledikleri görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Kadın, Şiddet, Şiddetin Meşrulaştırılabilirliği, Şiddetin Algılanan Faydası, Şiddetin Sonuçları

Highlights:

- Students generally have positive attitudes about violence against women in marriage and family life.
- As a result of cases of violence, the perpetrator should face sanctions.
- Violence cannot be justified for any reason.
- Men have a more traditionalist attitude to violence against women.

* Dr. Öğr. Üyesi, Kahramanmaraş İstiklal Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, Psikoloji Bölümü, kenant.fidan@hotmail.com, **ORCID: 0000-0001-6054-0576**.

Dr., Bağımsız Araştırmacı, galipbayezit65@gmail.com, **ORCID: 0000-0001-7930-0767**.

Abstract: Throughout history, violence against women has been observed in various forms in almost every society. However, the fact that this situation has been considered a problem and a crime by law dates back to the end of the 19th century. Domestic violence against women is a process that results from the power imbalance between genders and fundamentally results in rights violations. The prevalence of violence against women and femicide is a result of the normalization of such events by society. Women need to be aware of their problems and needs based on their life experiences, and they need to reach a solution-oriented consciousness with a common solidarity based on gender. In this way, women can progress on the basis of knowledge, skills and values and overcome these difficulties. This study aims to examine the attitudes of higher education students towards domestic violence against women according to their gender using quantitative research techniques. The data obtained using the “Attitudes Towards Physical Violence Against Women in Marriage Scale” in the study are analyzed using the SPSS program. As a result of the research, it is observed that the sample group generally adopt positive attitudes towards violence against women in marriage, but female students exhibit attitudes towards domestic violence more than male students.

Keywords: Women, Violence, Justifiability of Violence, Perceived Benefits of Violence, Consequences of Violence

Summary

Violence against women has existed in different societies and cultures throughout history. However, its acceptance as a legal and social problem and its classification as a crime date back to the late 19th century. The normalization of violence against women has led to the recurrence of this phenomenon at the society level.

In this study, the attitudes of students at Bingöl University towards domestic violence against women according to their gender are measured and their views on this issue are evaluated. The aim of this study is to examine the attitudes of university students towards domestic violence against women according to their gender and to investigate how the roles attributed to women and men in society are perceived by the students. Another aim of this research is to raise awareness of violence against women in future generations and to develop an understanding of gender roles. Assessing the attitudes of university students is very important in guiding future efforts to address gender violence and gender perception in educational institutions.

In our research, the “Attitudes Towards Physical Violence Against Women in Marriage Scale”, developed by Ercan (2009: 93), is used to determine the attitudes of individuals towards physical violence against women in marriage. This scale consists of 22 items and three subcategories. These subcategories are; “legitimization of violence”, “perceived benefits of violence”, “consequences of violence”. This 5-point Likert-type scale is scored in such a way that

students' attitude statements towards physical violence against women are given 5 points if they 'strongly agree', 4 points if they 'agree', 3 points if they 'undecided', 2 points if they 'disagree', and 1 point if they 'strongly disagree'. According to this scoring result, the highest score to be obtained from the scale is calculated as '110' and the lowest score as '22'. The scores that the participants have received from the subcategories of "legitimization of violence" and "perceived benefits of violence" are calculated by reverse coding. The highest score obtained from the scale indicates the participants' positive attitudes towards physical violence, while the lowest score indicates their negative attitudes.

The universe of our research consists of students continuing their education at Bingöl University in 2021. A total of 220 people have been reached using the simple random sampling method and a survey has been applied. As a result of the application of the surveys, a total of 200 healthy surveys are obtained, 94 girls and 106 boys. The data obtained from these surveys are analyzed through the SPSS (Version 26.0) program.

The research findings show that the ratio of male and female students at Bingöl University is quite balanced and most of the students are between the ages of 20-30. Most of the students come from nuclear families and have a low socioeconomic background. When the attitudes towards physical violence against women in the family are examined, it is seen that female students are more strongly opposed to violence than male students. In addition, the majority of the students believe that domestic violence should not be legitimized.

In the subcategories of "perceived benefits of violence" and "consequences of violence", significant differences are observed between female and male students, with females being more strongly opposed to violence. However, in general, the students have developed a common awareness of the negative consequences of violence. The students also agree that formal or informal sanctions should be applied to those responsible for violent acts.

This study aims to increase university students' awareness of gender roles and violence against women by emphasizing the important role of educational institutions in promoting social change.

Giriş

İnsanoğlu son yüzyılda belki de tarihin hiçbir döneminde olmadığı kadar hızlı bir değişim yaşamıştır. Sanayi ve teknoloji alanında kaydedilen ilerlemeler sosyal hayatı da geri dönülmez bir şekilde dönüştürmüştür. Bütün bu gelişmelerin sosyal, kültürel, ekonomik, siyasi, dini, psikolojik, tarihi, coğrafi vs. şeklinde çok çeşitli boyutları bulunmaktadır. Birey ve toplum hayatının da bu faktörlerden etkilendiği açıktır. Yaşanan değişim/dönüşümden aile kurumu da nasibini almış, sözü

edilen gelişmelerin evlilik ve aile hayatına hem olumlu hem de olumsuz anlamda yansımalarının olduğu görülmüştür. Günümüzde cinsiyet rollerinde ve aile yapısında gerçekleşen değişimlerin bir taraftan şiddetin azalmasına diğer taraftan parçalanmış aile sayısında artışa yol açtığı gözlenmiştir. Yine teknolojik gelişmeler ve modern hayat sanal şiddet gibi yeni şiddet türlerini ortaya çıkarmış, bireylerin şiddete yönelik tutumlarını değiştirmiştir.

Kadın ve erkek, toplumsal yapının iki temel unsuru olarak karşımıza çıkar. Bu bağlamda, iki cinsiyet biyolojik açıdan farklılıklar gösterdiği gibi, bu farklılıkların toplumsal yansımaları da bulunmaktadır. Çötök'a (2015) göre sosyal hayatın rutini içinde erkek ve kadın cinsiyeti arasında sosyal hayata katılma düzeyi açısından da farklılıklar bulunmaktadır. Şiddetin bir kısmı bu farklılıklardan kaynaklanmaktadır.

Şiddet, günümüzde neredeyse tüm ülkelerde suç olarak kabul edilmektedir (Sağır ve İnci, 2012: 235). Kadına yönelik şiddet, yaşadığımız coğrafyada ancak 1980'li yıllarda ciddi bir problem olarak görülmeye başlanmış ve bu konuda önlemler alınması gündeme gelmiştir (Arıkan, 1987). Devletler, ulusal ve uluslararası düzeyde bu suça maruz kalan kadınları korumak adına çeşitli yasal düzenlemeler yapmışlardır. Bu düzenlemeler, şiddete karşı farkındalık oluşturma açısından önemli bir adım olmakla birlikte, tek başına yeterli olmamaktadır. Kadına yönelik şiddet, kanunlar nezdinde suç kabul edilse de toplumsal bilinç eksikliği ve çeşitli sosyokültürel etkenler nedeniyle şiddetin azalması ya da tamamen ortadan kaldırılması sağlanamamıştır. Bu nedenle yasal düzenlemelerin yanında kapsamlı araştırmaların, eğitim ve farkındalık çalışmalarının da yapılması gerekmektedir.

Aile içi şiddet her yaşta, toplumda, eğitim düzeyinde ve sosyoekonomik grupta meydana gelen yaygın bir problemdir. Kadına yönelik şiddetin ekonomik, fiziksel, duygusal ve sosyal etkileri sadece kadınları değil, aynı zamanda çocukları, aileleri ve toplumun genelini olumsuz etkilemektedir. Bu durum, kadına karşı şiddetin sadece bireysel değil, toplumsal bir sorun olduğunun altını çizmektedir (Altınay ve Arat, 2008; Hanmer ve Saunders, 1984; Ünal, 2005: 85). Şiddet, ortaya çıkış biçimi ve uygulanışı bakımından evrensel bir özelliğe sahiptir (Akkaş ve Uyanık, 2016: 33). Erkek ve kadın bağlamında eşitsizliğe referansta bulunan atıflar, evrensel pek çok kültür ve medeniyette rastlanılmıştır. (Polat, 2024: 151). Bu anlamda kadına yönelik şiddet ise ulusal sınırları aşan küresel bir sorundur. Zira dünya gittikçe etrafı iletişim ağlarıyla çevrelenmiş bir köy haline geliyor (Tazefidan, 2021: 73).

Kadınların şiddet gördüğü bir toplumda adalet anlayışını geliştirmek oldukça zordur. Kadına yönelik şiddetin ortaya çıkmasını, tekrarlanmasını etkileyen birçok faktör bulunmaktadır (Bükecik ve Özkan, 2018: 33, 36; Köse ve Beşer, 2010). Genel olarak şiddeti etkileyen faktörler;

eğitim, ekonomi, aile, medya, siyaset, dini kurumlar, coğrafi unsurlar, göç, zararlı alışkanlıklar, kendini ifade edememe (iletişim güçlüğü), ailevî problemler, psikolojik sorunlar, arkadaş çevresinin olumsuz etkileri, şiddete maruz kalma veya sık sık şiddete tanık olma, çalışma hayatının olumsuz koşulları vs. şeklinde sıralanmaktadır. Şiddetin önlenmesi açısından iletişimin, eğitimin, ekonominin, ailenin ve medyanın rolü büyüktür (Bayezit ve Korkmaz, 2023: 192).

Bu çalışmada, üniversite gençliğinin cinsiyetlerine göre kadına karşı şiddet hakkındaki tutumları incelenmiştir. Kadın ve erkeğe toplum tarafından yüklenen rollerin, üniversite öğrencileri açısından nasıl bir anlam taşıdığına odaklanılarak, bu öğrencilerin kadına yönelik şiddet hakkındaki görüşlerinin ortaya çıkarılması amaçlanmıştır. Bu tür araştırmalar, kadına yönelik şiddet ve cinsiyet adaleti konusunda farkındalık kazanılmasına, genç neslin bu sorunlar karşısındaki tutumlarının anlaşılmasına katkı sunmaktadır. Artan kadına yönelik şiddet vakaları ve cinsiyet adaletsizliğine karşı geliştirilen politikaların etkili olabilmesi için, eğitim kurumlarında toplumsal cinsiyet algısının ve kadına yönelik şiddetle ilgili farkındalıkların yeniden ölçülmesi gerekmektedir. Özellikle gençliğin, kadına yönelik şiddete dair tutumlarının ve bu şiddetle mücadele konusundaki rolleri, değerleri ve davranışlarıyla ilgili tutumlarının belirlenmesi önem taşımaktadır.

Araştırmanın Kavramsal ve Kuramsal Çerçevesi

Bir sorun ki adı yok...

Peki, Neydi adı konmayan bu sorun? Bu sorunu dile getirmeye çalışırken hangi sözcükleri kullanıyorlardı kadınlar? Bazen bir kadın, “Nedense bomboş hissediyorum kendimi... Bir eksiklik duyuyorum,” diyordu. Ya da “Sanki yaşamıyormuş gibiyim, diyordu (Rowbotham, 1998: 23).

Şiddetin Tanımlanması ve Tasnifi

Saldırganlık türlerinden biri olan şiddet, karşı tarafa fiziksel, duygusal veya psikolojik zarar vermeyi amaçlayan bir davranış biçimidir. Kadına yönelik aile içi şiddet ise bu saldırganlık türlerinden biri olarak, tarih boyunca birçok toplumda görülmüştür. Ancak, kadına yönelik şiddetin toplumsal bir problem olarak kabul edilmesi ve bu şiddetin yasal bir suç olarak tanımlanması, 19. yüzyılın sonlarına doğru başlamıştır. Bu dönemde, kadın hakları hareketleri ve insan hakları mücadelesi, kadına karşı şiddetin farkına varılmasına ve yasal düzenlemeler yapılmasına zemin hazırlamıştır. Bu gelişmeler, kadına karşı şiddetin suç olarak kabul edilmesi ve toplumda daha fazla görünürlük kazanmasını sağlamıştır. Ancak bu konuda yapılan yasal düzenlemelere rağmen, kadına yönelik şiddet hala toplumsal bir sorun olmaya devam etmektedir.

Şiddet; kin, öfke, nefret, kızgınlık, düşmanlık gibi duyguların yaşandığı saldırganlık biçimidir. Şiddet olgusu genelde aşırı duygu durumunun, bir olgunun yoğunluğunun, sertliğinin, kaba ve sert davranışın; özelde ise saldırgan davranışın, kaba kuvvetin, beden gücünün kötüye kullanılmasının, yakan, yıkan, yok eden eylemlerin, sopalı, taşlı, silahlı saldırıların, bireye ve topluma zarar veren etkinliklerin ifadesidir (Köknel, 1996: 20). Genel anlamda şiddet, sahip olunan güç veya kudretin bir başkasına, kendine, bir gruba ya da topluma karşı tehdit yoluyla veya doğrudan uygulanmasıdır ve bu eylemler genellikle yaralanma ile sonuçlanır (WHO, 1996).

Şiddet, insanlarda ve topluluk halinde yaşayan hayvanlarda diğerinin varlığını tehdit unsuru olarak gördüğünden dolayı grup içinde otorite sağlamak amacıyla sindirmek veya zarar vermeye yönelik uygulanan bir davranış türüdür. Şiddetin bir diğer tanımı, uygulayıcısı tarafından bilinçli olarak karşıdaki kişiye, kurumlara hatta diğer canlı varlıklara (bitki örtüsü, hayvanlar, yaşam kaynakları vb.) çeşitli amaçlar adına çıkar elde etmek, üstünlük kurmak, imtiyaz temin etmek, saygınlık ya da ilgi görmek, kısacası maddi ve manevî menfaat sağlamak amacıyla başvuru bir eylemdir. Fiziki, sözel, psikolojik veya işaret yardımıyla kişilerin, kurumların hatta canlı varlıkların yaşam, özgürlük, irade, istek, hak ve sağlıklarına zarar verilmekte, bu hakları ortadan kaldırılmakta veya geçici olarak bunlara ulaşılması engellenmektedir (Tekin, 2011: 13-14).

Şiddetin farklı tanımları genellikle kişinin canını acıtma, yaralama veya öldürme amacıyla güç kullanma gibi unsurları içerir. Ayrıca, yasaya aykırı fiziksel güç kullanımı veya şiddet tehdidinde bulunmak da bu tanımların bir parçasıdır. Yine şiddet, toplumda kabul edilen yasa ve ahlak ilkelerine aykırı olarak fiziksel yok etme eylemleri ve zorlayıcı davranışlar şeklinde kendini gösterebilmektedir (Özerkmen, 2012: 2). Bu bağlamda, hemen her şiddet olayını mağdur veya failine göre sınıflandırmak mümkündür. Örneğin, sağlık personeline yönelik şiddet, öğrencilere yönelik şiddet, kamu çalışanlarına yönelik şiddet, işçilere yönelik şiddet gibi farklı türlerde şiddet olayları ortaya çıkabilmektedir (Bayezit, 2023a: 71). Hatta günümüzde gelişen teknolojiyle beraber dijital araçlar üzerinden sanal şiddet dışında, fiziksel şiddet ve diğer şiddet türleri de mümkün hale gelmektedir (Bayezit, 2023b: 98; 2023c: 336).

Kadına yönelik şiddet dört ana kategoriye ayrılmaktadır: Fiziksel şiddet, kadının fiziksel saldırıya uğramasıdır; cinsel şiddet, rızası olmadan cinsel ilişkiye zorlanmasıdır ve genellikle fiziksel şiddetle birlikte görülür; duygusal şiddet, aşağılama, tehdit etme ve kıskançlık gibi eylemleri içerir; ekonomik şiddet, kadının parasına el koyma ya da temel ihtiyaçlarının karşılanmaması şeklinde ortaya çıkar (Aksoy vd., 1993). Yukarıda yapılan izahlardan anlaşılacağı üzere şiddete yönelik tanımlamaların ve tasnifin farklı çalışmalarda farklı şekillerde yapıldığı görülmektedir.

Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet

Kadına yönelik şiddet, erkek-kadın arasındaki birtakım anlaşmazlıklardan başlayıp akraba ve çevreye kadar yayılan bir süreçtir. Bu süreçten en derin bir biçimde etkilenen çocuklardır. Bu durum çocukların başta sağlık olmak üzere psikolojik, sosyal, ekonomik ve eğitim gibi birçok alanda geri planda kalmalarına neden olmaktadır.

Aile içi şiddet, dezavantajlı tüm aile bireylerini etkileyen küresel bir sorundur ve özellikle erkek egemenliğinin yoğun olduğu ülkelerde beden ve ruh sağlığını ciddi biçimde tehdit etmektedir. Bu şiddet olgusu, merkezde kadın olmak üzere, eşleri, çocukları, kardeşleri ve yaşlıları hedef almaktadır. Aile içi şiddetin en iyi açıklamasını sunan teorilerden biri sosyal öğrenme teorisidir. Bu teori, saldırgan davranışların nasıl köklendiğini, insanların neden saldırgan davrandıklarını ve bir kez bu tutumları sergilediklerinde neyin onları bu davranışları sürdürmeye ittiğini anlamaya çalışır (Kalkan, 2012: 384-385; İlkaracan 1996; Demir 2000; Özkan 2002).

Geçmişten günümüze kadın, erkekle birlikte çalışma hayatının içinde bulunmuş fakat bu durum dönemden döneme farklılaşmıştır. Kadın, annelik duygusundan dolayı evden fazla uzaklaşmamış, bu durumda onun ev içi işleri yapmasına neden olmuştur (Şenol ve Mazman, 2013: s. 151). Tarih, ezilen ve sömürülen insanların hikâyeleriyle şekillenmiştir; köylüler, işçiler, serfler ve köleler bu sayfalarda kalıcı izler bırakmıştır. Ancak kadın, bu ezilen gruplar arasında yer almasına rağmen farklı bir konumdadır. Kadının maruz kaldığı ezilme, toplumsal sınıf farklılığından ziyade, biyolojik farklılıklardan kaynaklanmaktadır (Alkan, 1981: 1). Görüldüğü üzere kadının erkeğe göre zayıf konumda kalması ve güçler arasındaki dengesizlik kadına yönelik şiddet gibi hak ihlallerini de doğurmuştur.

Dünya Sağlık Örgütü'nün açıklamasına dayanarak kadına karşı şiddet, cinsiyete dayanan, kadını küçümseyen toplum içinde ya da özel anlamda ona baskı yapılması ve özgürlüklerinin isteğe bağlı olarak sınırlandırılmasına neden olan bir davranış türüdür. Şiddetin biyolojik sebeplerinden biri, erkeklik hormonudur. Ruhsal anlamda sıkıntıları olan bireylerin, uyuşturucu ve alkol bağımlılarının şiddete daha eğilimli olduğu değerlendirilmektedir (Bayhan, 2012: 896). Bu anlamda kadının şiddet görmesinde psikolojik boyutunun dışında dışsal faktörlerin de etkili olduğu görülmektedir.

Dünya çapında dört kadından biri, ülkemizde ise üç kadından biri şiddete maruz kalmaktadır. Bu anlamda kadına karşı şiddet, bütün toplumlarda yaşanan küresel bir problemdir. Başlangıçta şiddet, öğrenilmiş bir davranıştır. Dolayısıyla şiddet ister aile içinde olsun ister sokakta, okulda veya medyada olsun, sürekli bir şekilde görülmekte ve şiddet uygulayan bireyler

rol model alınabilmektedir. Yine sosyoekonomik statüsü düşük veya yüksek hemen hemen bütün ailelerde şiddetin bir türüne rastlamak mümkündür (Bayhan, 2012: 896).

Kadına yönelik şiddet, kadınlara sadece kadın oldukları için uygulanan, cinsiyete dayalı bir ayrımcılık sonucunda kadının insan haklarının ihlaline yol açan ve kanunlarda şiddet olarak tanımlanan her türlü tutum ve davranışı ifade eder (TBMM, 2012). Ülkemizde kadınların %44'ü duygusal, %36'sı fiziksel, %30'u ekonomik, %12'si cinsel şiddete maruz kalmaktadır (Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü, 2014). Yine Dünya Sağlık Örgütü'nün (WHO, 2016) raporuna göre; Dünya'da her 3 kadından 1'i partneri ya da bir başkası tarafından fiziksel veya cinsel şiddete maruz kalmaktadır. Meclis Araştırma Komisyonu'nun raporuna göre (TBMM, 2011), yükseköğrenim görmüş her 6 erkekten biri eşine fiziksel şiddet uygulamaktadır. Buna rağmen USAK'ın (Karal ve Aydemir, 2012) yapmış olduğu araştırmanın bulgularına göre şiddet mağduru kadınların % 92 'sinin hiçbir yere (jandarma, polis, avukat, hastane, sığınma evi, belediye, SHÇEK vb.) yardım amaçlı başvurmadıkları görülmektedir. Yine Köşgeroğlu vd.'nin (2015) araştırma bulgularına göre şiddete maruz kalan kadınların % 89'unun şiddet karşısında tepki vermedikleri görülmektedir.

Sosyal bir ortamda yetişen bireyin en temel haklarından biri, bedensel ve ruhsal sağlık açısından güvende olmasıdır (Öztürk, 2010: 13). Buna rağmen kadına yönelik aile içi şiddet, ülkemizde yaygın olarak görülen bir problemdir ve görülme sıklığı bakımından bölgeler arasında farklılık gözlenmemektedir. Kadına yönelik aile içi şiddetle mücadele, adalet, sağlık, güvenlik, sosyal hizmetler ve benzeri birden çok sektörün koordinasyon ve iş birliği içinde çalışmasını gerektirmektedir (Başbakanlık, 2008: 45; Kocacık ve Çağlayandereli, 2009, 41).

Kadına yönelik şiddetle mücadele ve kadın direnişi hareketlerine dünyanın hemen her yerinde rastlamak mümkündür. Filistinli kadınlar, Güney Amerikalı siyah kadınlar, Pakistan'daki, Uruguay'daki, Namibya'daki, Filipinler'deki, İran'daki ve dünyanın birçok yerindeki kadınlar aynı mağduriyeti yaşayabilmektedirler (Oral, 2008: 158). Kadına karşı şiddetin önüne geçilebilmesi, toplumsal cinsiyet rol ve kalıp yargılarının, üstün ve muktedir olarak kurgulandığı erkeklik anlayışı karşısında, ikincil bir konumda ve muhtaç bırakılan kadınlık anlayışı ile mücadeleyi gerekli kılmaktadır (Hatipoğlu ve Özateş, 2013, 101).

Özetle kadına yönelik aile içi şiddet, toplumda yaygın ve ciddi bir sorun olup, kadınların fiziksel, psikolojik ve sosyal açıdan zarar görmesine neden olmaktadır. Şiddetin bu türü, erkek-kadın arasındaki güç dengesizliği ve toplumsal cinsiyet rolleriyle ilişkilidir. Kadına yönelik şiddet, yalnızca aile içinde değil, küresel bir halk sağlığı sorunu olarak kabul edilmektedir. Birleşmiş Milletler ve Dünya Sağlık Örgütü gibi uluslararası kurumlar bu şiddeti insan hakları ihlali olarak

tanımlamaktadır. Şiddetin önlenmesi için toplumsal farkındalık ve kurumlar arası iş birliği gereklidir.

Araştırmanın Amacı ve Yöntemi

Bu çalışmada bütün toplumlarda görülen ve evrensel bir problem olarak değerlendirilen kadına yönelik şiddet kavramı ele alınmıştır. Bu çerçevede amaç, Bingöl Üniversitesi'nde eğitim gören öğrencilerin evlilikte kadına yönelik şiddet hakkındaki tutumlarını bazı sosyokültürel değişkenler açısından incelemektir.

Araştırmamızda Ercan (2009: 93) tarafından geliştirilen ve bireylerin evlilikte kadına yönelik fiziksel şiddet hakkındaki tutumlarını belirleyen, “Evlilikte Kadına Yönelik Fiziksel Şiddete İlişkin Tutumlar Ölçeği” kullanılmıştır. Bu ölçek, 22 madde ve üç alt kategoriden oluşmaktadır. Bu alt kategoriler; “şiddetin meşrulaştırılması”, “şiddetin algılanan faydası”, “şiddetin sonuçları” şeklindedir. 5’li likert türündeki bu ölçek, öğrencilerin kadına yönelik fiziksel şiddete ilişkin tutum cümlelerine; ‘tamamen katılıyor’ ise 5 puan, ‘katılıyor’ ise 4 puan, ‘kararsız’ ise 3 puan, ‘katılmıyor’ ise 2 puan, ‘kesinlikle katılmıyor’ ise 1 puan alacak şekilde puanlandırılmıştır. Bu puanlama sonucuna göre ölçekten alınacak en yüksek puan ‘110’, en düşük puan ise ‘22’ olarak hesaplanmıştır. Katılımcıların, “şiddetin meşrulaştırılması” ve “şiddetin algılanan faydası” alt kategorilerinden aldıkları puanlar tersine kodlama ile hesaplanmıştır. Ölçekten alınan en yüksek puan katılımcıların fiziksel şiddete yönelik olumlu tutumlarını, düşük puan ise olumsuz tutumlarını ifade etmektedir.

Araştırmanın temel sorusu, “üniversite öğrencilerinin kadına yönelik şiddete ilişkin tutumları, cinsiyete göre nasıl bir değişiklik göstermektedir” şeklindedir. Bu kapsamda genel olarak üç farklı hipotez test edilmiştir:

H1: Kadın ve erkek grupları arasında şiddetin meşrulaştırılmasına yönelik tutumlar açısından anlamlı bir farklılık bulunmaktadır.

H2: Kadın ve erkek grupları, şiddetin algılanan faydasına yönelik tutumlar açısından farklılık göstermektedir.

H3: Kadın ve erkek grupları, şiddetin sonuçlarına yönelik tutumlar açısından farklılık arz etmektedir.

Araştırmamızın evrenini 2021 yılında, Bingöl Üniversitesi'nde eğitimini sürdüren öğrenciler oluşturmaktadır. Basit tesadüfi örnekleme yönteminden faydalanılarak toplamda 220 kişiye ulaşılarak anket uygulanmıştır. Anketlerin uygulanması sonucunda 94 kız ve 106 erkek

olmak üzere toplamda 200 adet sağlıklı anket elde edilmiştir. Bu anketlerden elde edilen veriler, SPSS (Sürüm 26,0) programı aracılığıyla analiz edilmiştir.

Bulgular ve Yorumlar

Sosyodemografik Bulgular

Sosyal bilimler alanında yapılan çalışmaların vazgeçilmez değişkenlerinden olan sosyodemografik özellikler, bireylerin sosyal ve demografik durumunu izah eden verilerdir. Bu veriler, bilhassa toplumun sosyal yapısını açıklamak için kullanılmaktadır. Sosyodemografik özellikler, genel anlamda cinsiyet, yaş, eğitim durumu, medeni durum, meslek, ekonomik durum, etnik köken, dini inanç vs. şeklinde sıralanmaktadır. Toplumun temel ihtiyaçlarını ve eğilimlerini anlamak, sosyal gruplar arasındaki benzerlikleri ve farklılıkları izah etmek açısından sosyodemografik faktörler önem arz etmektedir.

Katılımcıların sosyodemografik özelliklerine yönelik veriler aşağıda Tablo 1’de gösterilmektedir.

Tablo 1.
Katılımcıların Sosyodemografik Özelliklerine Göre Dağılımı

		N	%			N	%	
Cinsiyet	Erkek	94	47,0	Kardeş Sayısı	Ailenin Tek Çocuğu	18	9,0	
	Kız	106	53,0		İki	28	14,0	
	Toplam	200	100,0		Üç	38	19,0	
Yaş	20'den Küçük	32	16,0		Dört	40	20,0	
	20-24 Arası	144	72,0		Beş ve Üzeri	73	36,5	
	25-30 Arası	22	11,0		Cevapsız	3	1,5	
	31 ve Üstü	2	1,0		Toplam	200	100,0	
	Toplam	200	100,0					
Ailenin Aylık Geliri	0-3000 TL	48	24,0		Baba Mesleği	Memur	40	20,0
	3001-6000 TL	73	36,5			İşçi	50	25,0
	6001-9000 TL	49	24,5			Çiftçi	27	13,5
	9001-12000 TL	16	8,0			Serbest Meslek	26	13,0
	12001-15000 TL	5	2,5	Küçük Esnaf/Sanatkâr		15	7,5	
	15001 TL'den Fazla	3	1,5	İşsiz		4	2,0	
	Cevapsız	6	3,0	Emekli		38	19,0	
	Toplam	200	100,0	Toplam		200	100,0	
Baba Öğrenim Durumu	Okuma Yazması Yok	17	8,5	Anne Mesleği		Ev Hanımı	163	81,5
	Okur-Yazar	23	11,5			Memur	8	4,0
	İlkokul Mezunu	55	27,5		Öğretmen	10	5,0	
	Ortaokul Mezunu	34	17,0		İşçi	5	2,5	
	Lise Mezunu	37	18,5		Serbest Meslek	7	3,5	
	Fakülte veya Yüksekokul Mezunu	29	14,5		Emekli	1	0,5	
	Cevapsız	5	2,5		Cevapsız	6	3,0	
	Toplam	200	100,0		Toplam	200	100,0	
	Okuma Yazması Yok	54	27,0			Çekirdek Aile	140	70,0

Ailenin Öğrenim Durumu			Aile Tipi				
	Okur-Yazar	28		14,0	Geleneksel Aile	34	17,0
İlkokul Mezunu	57	28,5	Anne Babanın Boşanmış Olduğu Aile	5	2,5		
Ortaokul Mezunu	27	13,5	Anne ya da Babanın Vefat Ettiği Aile	8	4,0		
Lise Mezunu	18	9,0	Anne ya da Babanın Yurtdışında Olduğu Aile	2	1,0		
Fakülte veya Yüksekokul Mezunu	10	5,0	Babanın İki Eşli Olduğu Aile	7	3,5		
Lisansüstü	6	3,0	Anne veya Babanın Birlikte Yaşamadığı Aile	2	1,0		
Toplam	200	100,0	Cevapsız	2	1,0		
			Toplam	200	100,0		
Ailenin Bulunduğu Coğrafi			Öğrenim Gördüğü Alan				
	Marmara Bölgesi	24		12,0	Fen	20	10,0
	Ege Bölgesi	6		3,0	Sosyal	48	24,0
	Akdeniz Bölgesi	10		5,0	Eğitim	38	19,0
	İç Anadolu Bölgesi	5		2,5	Sağlık	22	11,0
	Karadeniz Bölgesi	4		2,0	Mühendislik	10	5,0
	Doğu Anadolu Bölgesi	100		50,0	İlahiyat	30	15,0
	Güneydoğu Anadolu Bölgesi	47		23,5	İktisadi-İdari Bilimler Fakültesi	31	15,5
	Cevapsız	4		2,0	Spor	1	0,5
	Toplam	200		100,0	Toplam	200	100,0

Katılımcıların sosyodemografik özelliklerine göre dağılımlarına baktığımızda; erkek (n=94) ve kadın (n=106) oranlarının birbirine yakın olduğu, büyük bir kısmının 20-30 yaş aralığında bulunduğu görülmektedir. Katılımcıların yaş ortalaması (yaklaşık olarak 22-23) üniversite gençliğinin genel profiliyle örtüşmektedir (Tablo 1).

Katılımcıların ailevi durumlarına göre dağılımlarına baktığımızda, ağırlıklı olarak çekirdek ailenin üyesi oldukları, 3 veya 4 kardeşe sahip oldukları, anne mesleğinin ev hanımı, baba mesleğinin işçi veya memur olduğu, anne ve babanın önemli bir kısmının ilkokul mezunu olduğu, fakat babanın eğitim düzeyinin annenin eğitim düzeyinden daha yüksek olduğu, okuma yazma bilmeyen anne sayısının dikkat çekici olduğu görülmektedir. Ailenin aylık ortalama gelirine göre dağılımlarına baktığımızda, önemli bir kısmının düşük gelir grubunda bulunduğu, anne-babanın iş/meslek, eğitim ve gelir durumuna göre dağılımlarına göre büyük oranda düşük sosyo-ekonomik statüde buldukları görülmektedir. Yine ailelerin büyük oranda Doğu veya Güneydoğu Anadolu bölgesinde ikamet ettiği görülmektedir (Tablo 1). Bu durum öğrencilerin üniversite tercihi yaparken bilhassa memleketlerine olan fiziki yakınlığı gözönünde bulundurdukları anlaşılmaktadır.

Şiddetin Meşrulaştırılabilirliğine Yönelik Bulgular

Çatışmacı yaklaşımın öncülerine göre kadın-erkek arasındaki bağlantı, erkeklerin kadınlar üzerindeki tahakküme dayanmaktadır. Geleneksel toplumda erkekler daha güçlüydü. Modern toplumda bu türden endişeler daha geri plana itilmiştir (Schaefer, 2013: 278). Aile içinde kadına yönelik şiddet, çoğu zaman boyun eğdirmenin, tahakküm kurmanın yansıması olarak ortaya çıkmaktadır. Bu şekildeki şiddet, bilhassa kültürel öğelerin etkisiyle büyük oranda olayın faili

tarafından meşrulaştırılmaya çalışılmaktadır. Kadına yönelik şiddetin teşvik edildiği bazı altkültür gruplarında bu durumun daha yaygın olduğu değerlendirilmektedir. Şiddetin meşrulaştırılması ile ilgili tutumların tespit edilmesi amacıyla “Evlilikte Kadına Yönelik Fiziksel Şiddete İlişkin Tutumlar Ölçeği”nde, “şiddetin meşrulaştırılması” alt kategorisinde katılımcılara on adet tutum ifadesi sunulmuş, katılımcıların verdikleri yanıtlar aşağıda tablo halinde gösterilmiştir.

Tablo 2.

Şiddetin Meşrulaştırılabilirliğine Yönelik Tutumların Cinsiyete Göre Dağılımı

Tutum İfadeleri ve Cinsiyet Durumu			Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum	Cevapsız	Toplam
1. Kadınların bazı davranışları şiddet görmelerini gerektirir.	Erkek	N	47	20	10	10	6	1	94
		%	50,0	21,3	10,6	10,6	6,4	1,1	100,0
	Kadın	N	72	21	4	7	2	0	106
		%	67,9	19,8	3,8	6,6	1,9	0,0	100,0
Toplam		N	119	41	14	17	8	1	200
		%	59,5	20,5	7,0	8,5	4,0	0,5	100,0
2. Kadına yönelik şiddet, haklı gerekçesi olduğunda kabul edilebilir bir şeydir.	Erkek	N	43	24	13	9	3	1	94
		%	46,2	25,8	14,0	9,7	3,2	1,1	100,0
	Kadın	N	73	21	3	8	1	0	106
		%	68,9	19,8	2,8	7,5	0,9	0,0	100,0
Toplam		N	116	45	16	17	4	1	200
		%	58,3	22,6	8,0	8,5	2,0	0,5	100,0
3. Kadınlar dayak yediklerinden yakınrlarken, buna sebep olan hatalarını hiç düşünmezler.	Erkek	N	30	24	18	14	4	4	94
		%	32,6	26,1	19,6	15,2	4,3	4,2	100,0
	Kadın	N	58	20	17	10	1	0	106
		%	54,7	18,9	16,0	9,4	0,9	0,0	100,0
Toplam		N	88	44	35	24	5	4	200
		%	44,4	22,2	17,7	12,1	2,5	2,0	100,0
4. Şiddete maruz kalmış bir kadınla karşılaşsam önce bunu hakkedip hak etmediğini düşünürüm.	Erkek	N	49	22	11	8	2	2	94
		%	52,1	23,4	11,7	8,5	2,1	2,2	100,0
	Kadın	N	69	22	6	9	0	0	106
		%	65,1	20,8	5,7	8,5	0,0	0,0	100,0
Toplam		N	118	44	17	17	2	2	200
		%	59,0	22,0	8,5	8,5	1,0	1,0	100,0
5. Erkeği şiddete kadın tahrik eder.	Erkek	N	35	35	12	7	3	2	94
		%	37,2	37,2	12,8	7,4	3,2	2,2	100,0
	Kadın	N	72	20	7	5	1	1	106
		%	68,6	18,0	6,7	4,8	1,0	0,9	100,0
Toplam		N	107	55	19	12	4	3	200
		%	53,5	27,5	9,5	6,0	2,0	1,5	100,0
6. Bazı kadınlar insanı şiddete yönlendirir.	Erkek	N	29	20	17	20	5	3	94
		%	30,4	21,2	18,4	21,6	5,3	3,1	100,0

	Kadın	N	67	21	8	10	0	0	106
		%	63,2	19,8	7,5	9,4	0,0	0,0	100,0
Toplam		N	96	41	25	30	5	3	200
		%	48,0	20,5	12,5	15,0	2,5	1,5	100,0
7. Kadın kadınlığını bilirse, erkek şiddete başvurmaz.	Erkek	N	36	20	14	13	10	1	94
		%	38,3	21,3	14,9	13,8	10,6	1,1	100,0
	Kadın	N	71	21	4	6	2	2	106
		%	66,6	19,9	3,8	5,7	1,9	1,6	100,0
Toplam		N	107	41	18	19	12	3	200
		%	53,5	20,5	9,0	9,5	6,0	1,5	100,0
8. Bir kadın hak ediyorsa dayak yemesinde bir sakınca görmem.	Erkek	N	46	25	15	5	2	1	94
		%	48,9	26,6	16,0	5,3	2,1	1,1	100,0
	Kadın	N	78	18	3	5	0	2	106
		%	73,6	17,0	2,8	4,7	0,0	1,9	100,0
Toplam		N	124	43	18	10	2	3	200
		%	62,0	21,5	9,0	5,0	1,0	1,5	100,0
9. Kadına yönelik şiddetin derecesi çok yüksek değilse mazur görülebilir.	Erkek	N	45	25	11	9	3	1	94
		%	47,9	26,6	11,7	9,6	3,2	1,1	100,0
	Kadın	N	74	19	7	5	0	1	106
		%	69,8	17,9	6,6	4,7	0,0	0,9	100,0
Toplam		N	119	44	18	14	3	2	200
		%	59,5	22,0	9,0	7,0	1,5	1,0	100,0
10. Bir adam karısını dövüyorsa mutlaka bir sebebi vardır.	Erkek	N	47	25	11	9	1	1	94
		%	50,0	26,6	11,7	9,6	1,1	1,1	100,0
	Kadın	N	80	20	2	3	0	1	106
		%	75,5	18,9	1,9	2,8	0,0	0,9	100,0
Toplam		N	127	45	13	12	1	2	200
		%	63,5	22,5	6,5	6,0	0,5	1,0	100,0

Yukarıdaki tabloya göre, “Kadınların bazı davranışları şiddet görmelerini gerektirir” tutum ifadesine erkeklerin % 50’sinin, kadınların ise % 67,9’unun, “kadına yönelik şiddet, haklı gerekçesi olduğunda kabul edilebilir bir şeydir” tutum ifadesine erkeklerin % 46,2’sinin, kadınların ise % 68,9’unun, “kadınlar dayak yediklerinden yakınırken, buna sebep olan hatalarını hiç düşünmezler” tutum ifadesine erkeklerin % 32,6’sının, kadınların ise % 54,7’sinin, “şiddete maruz kalmış bir kadınla karşılaşırsam önce bunu hak edip hak etmediğini düşünürüm” tutum ifadesine erkeklerin % 52,1’inin, kadınların ise % 65,1’inin, “erkeği şiddete kadın tahrik eder” tutum ifadesine erkeklerin % 37,2’sinin, kadınların ise % 68,6’sının, “bazı kadınlar insanı şiddete yönlendirir” tutum ifadesine erkeklerin % 30,4’ünün, kadınların ise % 63,2’sinin, “kadın kadınlığını bilirse, erkek şiddete başvurmaz” tutum ifadesine erkeklerin % 38,3’ünün, kadınların ise % 66,6’sının, “bir kadın hak ediyorsa dayak yemesinde bir sakınca görmem” tutum ifadesine erkeklerin % 48,9’unun, kadınların ise % 73,6’sının, “kadına yönelik şiddetin derecesi çok yüksek değilse mazur görülebilir” tutum ifadesine erkeklerin % 47,9’unun, kadınların ise % 69,8’inin ve “bir adam karısını dövüyorsa mutlaka bir sebebi vardır” tutum ifadesine erkeklerin % 50’sinin,

kadınların ise % 75,5'inin “kesinlikle katılmıyorum” şeklinde cevap verdikleri, dolayısıyla katılımcıların büyük oranda aile içinde kadına uygulanan fiziksel şiddete yönelik olumlu tutumları benimsedikleri görülmektedir (Tablo 2). Yine burada kadın ve erkek grupları açısından bir farklılaşmanın olduğu, kadınların erkeklerden daha fazla aile içi şiddete karşı tutum sergiledikleri, erkeklerin bir kısmının aile içi şiddeti meşru gördükleri anlaşılmaktadır.

Katılımcıların, cinsiyete göre “şiddetin meşrulaştırılabilirliği” alt kategorisinden aldıkları puanların ortalaması Tablo 3'te gösterilmektedir. Katılımcıların bu alt kategoriden alabilecekleri en yüksek puan “5”, en düşük puan “1” olacak şekilde hesaplanmıştır.

Tablo 3.
Şiddetin Meşrulaştırılabilirliği Özet İstatistikler Tablosu

		N	Ortalama	Standart Sapma	Standart Hata
Cinsiyet	Erkek	94	4,0514	0,87591	0,09034
	Kız	106	4,5822	0,79766	0,07748
	Toplam	200	4,3168	0,86568	0,06121

Buna göre; kız öğrencilerin puanlarının ortalamasının (4,58) erkek öğrencilerin puanlarının ortalamasından (4,05) daha yüksek olduğu, şiddetin meşrulaştırılmasına yönelik olumlu tutumları kız öğrencilerin erkek öğrencilerden daha fazla benimsedikleri, katılımcıların ortalama puanlarının genel olarak yüksek olduğu (4,31) görülmektedir (Tablo 3).

“Şiddetin meşrulaştırılabilirliği” alt kategorisi ile ilgili bağımsız iki örneklemin (erkek-kadın) “One-Way Anova” testinin sonuçları Tablo 4'te gösterilmektedir.

Tablo 4.
Şiddetin Meşrulaştırılabilirliği Anova Tablosu

	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Between Groups	10,971	1	10,971	15,723	0,000
Within Groups	138,159	198	0,698		
Total	149,130	199			

Buna göre $p < 0,05$ (Sig.= 0,000) düzeyinde bulguların anlamlı olduğu; kadın ve erkek grupları arasında şiddetin meşrulaştırılmasına yönelik tutumlar açısından bir farklılaşmanın olduğu görülmektedir. Bu bulgular ile Tablo 2-3-4'teki veriler birbirlerini desteklemektedir. Yine söz konusu bulgular Ercan (2009)'un araştırma sonuçlarını teyit etmektedir.

Şiddetin Algılanan Faydasına Yönelik Bulgular

Feminist teorisyenlerin toplumsal cinsiyet temelli tabakalaşmaya dair iddiaları, çatışmacı kurama dayanmaktadır. Marx ve Engels'in fikirlerine bağlı olarak günümüzdeki feminist kuramcılarının pek çoğu, kadınların ikinci konumda bırakılmasını, kapitalist toplumların mirası olan temel sömürü ve adaletsizliğin bir devamı olarak görmektedirler. Fakat bir takım radikal feminist teorisyenlere göre ister kapitalist ister sosyalist olarak damgalansın, erkek egemen toplumlarda kadınların ezilmesi kaçınılmazdır (Schaefer, 2013: 279). Feminist ve çatışmacı kuramın söz konusu iddialarının aksine ataerkil bütün toplumlarda kadınların ikinci plana itildiğini, ezildiğini söylemek mümkün olmamakla birlikte, kadına yönelik şiddet tarihin bütün dönemlerinde, hemen hemen bütün toplumlarda görülen bir vakadır ve toplumun bir kesimi tarafından aile içinde kadına yönelik şiddetin işlevsel olduğu, faydalı olduğu savunulmaktadır.

Çalışmamızda "şiddetin algılanan faydası" alt kategorisinde katılımcılara altı adet tutum ifadesi sunulmuş, katılımcıların tutum ifadelerine katılma durumlarının cinsiyete göre dağılımları aşağıda tablo halinde gösterilmiştir.

Tablo 5.

Şiddetin Algılanan Faydasına Yönelik Tutumların Cinsiyete Göre Dağılımı

Tutum İfadeleri ve Cinsiyet Durumu			Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum	Cevapsız	Toplam
11. Erkek, eşine bazen fiziksel şiddet uygulayabilmelidir.	Erkek	N	51	17	10	11	2	3	94
		%	54,3	18,1	10,6	11,7	2,1	3,2	100,0
	Kadın	N	86	13	1	3	2	1	106
		%	81,1	12,3	0,9	2,8	1,9	0,9	100,0
Toplam		N	137	30	11	14	4	4	200
		%	68,5	15,0	5,5	7,0	2,0	2,0	100,0
12. Aile içindeki tartışmalar sırasında kadına karşı şiddet uygulanmasını normal görüyorum.	Erkek	N	58	28	4	2	1	1	94
		%	61,7	29,8	4,3	2,1	1,1	1,1	100,0
	Kadın	N	89	15	1	0	1	0	106
		%	84,0	14,2	0,9	0,0	0,9	0,0	100,0
Toplam		N	147	43	5	2	2	1	200
		%	73,5	21,5	2,5	1,0	1,0	0,5	100,0
13. Kadını, en iyi terbiye aracı dayaktır.	Erkek	N	62	21	6	3	1	1	94
		%	66,0	22,3	6,4	3,2	1,1	1,1	100,0
	Kadın	N	92	13	1	0	0	0	106
		%	86,8	12,3	0,9	0,0	0,0	0,0	100,0
Toplam		N	154	34	7	3	1	1	200
		%	77,0	17,0	3,5	1,5	0,5	0,5	100,0

14. Bazı durumlarda kadına karşı şiddet kullanmak gerekebilir.	Erkek	N	54	20	6	8	4	2	94
		%	57,4	21,3	6,4	8,5	4,3	2,1	100,0
	Kadın	N	80	14	4	5	1	2	106
		%	75,5	13,2	3,8	4,7	0,9	1,9	100,0
Toplam		N	134	34	10	13	5	4	200
		%	67,0	17,0	5,0	6,5	2,5	2,0	100,0
15. Gelenek ve göreneklerin sürmesi açısından, kadınlar kendilerine düşen görevleri yerine getirmediğinde, eşleri tarafından şiddetle cezalandırılmasında bir sakınca görmüyorum.	Erkek	N	55	23	8	3	2	3	94
		%	58,5	24,5	8,5	3,2	2,1	3,2	100,0
	Kadın	N	79	18	7	0	0	2	106
		%	74,5	17,0	6,6	0,0	0,0	1,9	100,0
Toplam		N	134	41	15	3	2	5	200
		%	67,0	20,5	7,5	1,5	1,0	2,5	100,0
16. Kadına uygulanan şiddet, onun aynı hatayı yapmasını engelleyebilir.	Erkek	N	46	24	12	5	4	3	94
		%	48,9	25,5	12,8	5,3	4,3	3,2	100,0
	Kadın	N	73	18	9	3	2	1	106
		%	68,9	17,0	8,5	2,8	1,9	0,9	100,0
Toplam		N	119	42	21	8	6	4	200
		%	59,5	21,0	10,5	4,0	3,0	2,0	100,0

Yukarıdaki tabloya göre, “Erkek, eşine bazen fiziksel şiddet uygulayabilmelidir” tutum ifadesine erkeklerin % 54,3’ünün, kadınların ise % 81,1’inin, “aile içindeki tartışmalar sırasında kadına karşı şiddet uygulanmasını normal görüyorum” tutum ifadesine erkeklerin % 61,7’sinin, kadınların ise % 84’unun, “kadını, en iyi terbiye aracı dayaktır” tutum ifadesine erkeklerin % 66’sının, kadınların ise % 86,8’inin, “bazı durumlarda kadına karşı şiddet kullanmak gerekebilir” tutum ifadesine erkeklerin % 57,4’ünün, kadınların ise % 75,5’inin, “gelenek ve göreneklerin sürmesi açısından, kadınlar kendilerine düşen görevleri yerine getirmediğinde, eşleri tarafından şiddetle cezalandırılmasında bir sakınca görmüyorum” tutum ifadesine erkeklerin % 58,5’inin, kadınların ise % 74,5’inin ve “kadına uygulanan şiddet, onun aynı hatayı yapmasını engelleyebilir” tutum ifadesine erkeklerin % 48,9’unun, kadınların ise % 68,9’unun “kesinlikle katılmıyorum” şeklinde cevap verdikleri görülmektedir (Tablo 5). Buna göre katılımcıların büyük oranda aile içinde kadına uygulanan fiziksel şiddete yönelik olumlu tutumları benimsedikleri, bununla birlikte kadın ve erkek grupları açısından bir farklılaşmanın bulunduğu, kadınların erkeklerden daha fazla aile içi şiddete karşı tutum sergiledikleri, katılımcıların bir kısmının da aile içi şiddeti faydalı ve gerekli gördükleri anlaşılmaktadır.

Katılımcıların, cinsiyete göre “şiddetin algılanan faydası” alt kategorisinden aldıkları puanların ortalaması Tablo 6’da gösterilmektedir. Buna göre bu alt kategoriden alınacak en yüksek puan 5, en düşük puan 1 olacak şekilde hesaplanmıştır.

Tablo 6.
Şiddetin Algılanan Faydası Özet İstatistikler Tablosu

		N	Ortalama	Standart Sapma	Standart Hata
Cinsiyet	Erkek	94	4,6989	0,86125	0,08883
	Kız	106	4,3695	0,73858	0,07174
	Toplam	200	4,5243	0,81342	0,05752

Buna göre kız öğrencilerin puanlarının ortalamasının (4,36) erkek öğrencilerin puanlarının ortalamasından (4,69) daha düşük olduğu, şiddetin algılanan faydasına yönelik olumlu tutumları erkek öğrencilerin kız öğrencilerden daha fazla benimsedikleri, katılımcıların ortalama puanlarının (4,52) genel olarak yüksek olduğu görülmektedir.

“Şiddetin algılanan faydası” alt kategorisi hakkında bağımsız iki örneklemin (kadın-erkek) “One-Way Anova” testinin sonuçları Tablo 7’dedir.

Tablo 7.
Şiddetin Algılanan Faydası Anova Tablosu

	Sum of Squares	Df	Mean Square	F	Sig.
Between Groups	5,407	1	5,407	8,479	0,004
Within Groups	126,261	198	0,638		
Total	131,668	199			

Buna göre $p < 0,05$ (Sig.=0,004) düzeyinde bulguların anlamlı olduğu; kadın ve erkekler arasında şiddetin algılanan faydasına yönelik tutumlar bakımından bir farklılaşmanın olduğu görülmektedir. Bu bulgular ile Tablo 5-6’daki veriler birbirlerini destekler niteliktedir.

Şiddetin Sonuçlarına Yönelik Bulgular

İşlevselci teorisyenler, feministlerin aksine toplumsal cinsiyet merkezli farklılaşmanın, genel toplumsal düzenin sağlanmasına katkı sunduğunu iddia etmektedir. Robert Rales ve Talcott Parsons, ailenin etkin bir şekilde işlev görmesi için belirli rollerde uzmanlaşan yetişkinlere ihtiyaç olduğu noktasında mutabıktır. Onlar, geleneksel toplumsal cinsiyet rollerini, evli çiftler arasında iş bölümünün kurulması gereksinimine bağlamaktadır (Schaefer, 2013: 277). İş bölümü ve uzmanlaşma aile hayatında ciddi anlamda avantaj sağlarken, eşlerin bilhassa aile hukukundan kaynaklanan yükümlülüklerini yerine getirmemesi olumsuz neticelere yol açmaktadır. Cinsiyet rollerini, aile içinde iş bölümünü belirleyen önemli unsurlardan biri aile yapısıdır. Geleneksel aile yapısı ile modern aile yapısında evlilik ve aile içi ilişkiler birbirinden farklılaşmaktadır.

Evliliğin, aile kurmanın hem erkek hem de kadın açısından olumlu ve olumsuz birtakım neticeleri bulunmaktadır. Evlilik bilhassa çalışan kadınlar için çeşitli avantajlar sunmaktadır. Evli

kadınlardan bazıları kocalarının imkanlarından yararlanırken; diğerleri medeni durumlarını geri planda tutmayı, sadakatin daha ziyade mesleğe karşı gösterilmesini daha uygun bulmaktadırlar. Artan sayıda boşanma oranları kadınların bekarlık soyadlarını tercih etmelerine yol açmaktadır. Günümüzde, evlenen kadınların önemli bir kısmının boşandığı bir ortamda, soyadınızı değiştirip sonra yeniden geriye almak için neden uğraşsın? Cinselliğinizi yaşamak, ekonomik destek sağlamak, bir evi paylaşmak ve hatta çocuk sahibi olmak için bir koca gerekli değilken, evlenmek için neden çaba sarf edilsin? (Yalom, 2002: xiii) anlayışı maalesef oldukça yaygınlık kazanmış, evliliğe yönelik algı değişime uğramıştır. Aile içinde kadına yönelik şiddet, medya ve dijital araçlar üzerinden yayınlanan olumsuz içerikler vs. aile kurumunun ciddi anlamda hasara uğramasına yol açmaktadır. Bilhassa TV programları vasıtasıyla suç, şiddet, yasak ve mahrem ilişkilerin bütün çıplaklığıyla izleyicilere sunulması; birey ve toplum hayatında derin yaralar açmakta, şiddet eğiliminin artmasına yol açmaktadır.

“Şiddetin sonuçları” alt kategorisinin; failin yasal olarak cezalandırılması, duygusal bedeller ve ayrılık/boşanma şeklinde üç farklı boyutu bulunmaktadır (Ercan, 2009). Bu alt kategori ile ilgili olarak katılımcıların tutum ifadelerine katılma durumları aşağıda tablo halinde gösterilmektedir.

Tablo 8.
Şiddetin Sonuçlarına Yönelik Tutumların Cinsiyete Göre Dağılımı

Tutum İfadeleri ve Cinsiyet Durumu			Kesinlikle	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen	Cevapsız	Toplam
			Katılmıyorum	Katılmıyorum	Katılmıyorum	Katılmıyorum	Katılmıyorum		
17. Kadın, eğer kocası kendisine vurursa birlikte yaşamayı bırakmalıdır.	Erkek	N	21	21	21	16	13	2	94
		%	22,3	22,3	22,3	17,0	13,8	2,1	100,0
	Kadın	N	12	19	26	21	27	1	106
		%	11,3	17,9	24,5	19,8	25,5	0,9	100,0
Toplam		N	33	40	47	37	40	3	200
		%	16,5	20,0	23,5	18,5	20,0	1,5	100,0
18. Eğer erkek, kadına şiddet uygularsa tutuklanmalıdır.	Erkek	N	8	21	21	20	23	1	94
		%	8,5	22,3	22,3	21,3	24,5	1,1	100,0
	Kadın	N	11	11	15	25	40	4	106
		%	10,4	10,4	14,2	23,6	37,7	3,8	100,0
Toplam		N	19	32	36	45	63	5	200
		%	9,5	16,0	18,0	22,5	31,5	2,5	100,0
19. Kadın ile erkek arasındaki tartışmanın içine dayak girerse sevgi bağı yok olur.	Erkek	N	6	14	18	26	28	2	94
		%	6,4	14,9	19,1	27,7	29,8	2,2	100,0
	Kadın	N	8	10	7	27	52	2	106
		%	7,5	9,4	6,6	25,5	49,1	1,9	100,0

Toplam		N	14	24	25	53	80	4	200
		%	7,0	12,0	12,5	26,5	40,0	2,0	100,0
20. Kadın ile erkek arasındaki ilişki, kadına uygulanan şiddet sebebiyle zarar gördüğünde bunun telafisi mümkün değildir.	Erkek	N	10	16	24	24	18	2	94
		%	10,6	17,0	25,5	25,5	19,1	2,1	100,0
	Kadın	N	5	11	17	28	41	4	106
		%	4,7	10,4	16,0	26,4	38,7	3,8	100,0
Toplam		N	15	27	41	52	59	6	200
		%	7,5	13,5	20,5	26,0	29,5	3,0	100,0
21. Kadına uygulanan şiddet, hiçbir sorunun çözümü olamaz.	Erkek	N	10	10	18	13	42	1	94
		%	10,6	10,6	19,1	13,8	44,7	1,1	100,0
	Kadın	N	10	7	6	20	59	4	106
		%	9,4	6,6	5,7	18,9	55,7	3,8	100,0
Toplam		N	20	17	24	33	101	5	200
		%	10,0	8,5	12,0	16,5	50,5	2,5	100,0
22. Kadına yönelik şiddeti, suç olarak görmüyorum.	Erkek	N	48	19	10	3	10	4	94
		%	51,1	20,2	10,6	3,2	10,6	4,3	100,0
	Kadın	N	74	18	4	2	8	0	106
		%	69,8	17,0	3,8	1,9	7,5	0,0	100,0
Toplam		N	122	37	14	5	18	4	200
		%	61,0	18,5	7,0	2,5	9,0	2,0	100,0

Tabloya göre, “Kadın, eğer kocası kendisine vurursa birlikte yaşamayı bırakmalıdır” tutum ifadesine erkeklerin % 13,8’inin, kadınların ise % 25,5’inin, “eğer erkek, kadına şiddet uygularsa tutuklanmalıdır” tutum ifadesine erkeklerin % 24,5’inin, kadınların ise % 37,7’sinin, “kadın ile erkek arasındaki tartışmanın içine dayak girerse sevgi bağı yok olur” tutum ifadesine erkeklerin % 29,8’inin, kadınların ise % 49,1’inin, “kadın ile erkek arasındaki ilişki, kadına uygulanan şiddet sebebiyle zarar gördüğünde bunun telafisi mümkün değildir” tutum ifadesine erkeklerin % 19,1’inin, kadınların ise % 38,7’sinin, “kadına uygulanan şiddet, hiçbir sorunun çözümü olamaz” tutum ifadesine erkeklerin % 44,7’sinin, kadınların ise % 55,7’sinin ve “kadına yönelik şiddeti, suç olarak görmüyorum” tutum ifadesine erkeklerin % 10,6’sının, kadınların ise % 7,5’inin “tamamen katılıyorum” şeklinde cevap verdikleri görülmektedir (Tablo 8).

Şiddetin sonuçlarına yönelik araştırma verileri oldukça dikkat çekicidir. Burada kadın ve erkek grubu açısından bazı maddelerde farklılaşma görülürken bazılarında önemsenecek derecede herhangi bir farklılaşmanın olmadığı görülmektedir. Bununla birlikte katılımcıların şiddetin sonuçlarına yönelik olarak büyük oranda olumlu tutumları benimsedikleri anlaşılmaktadır. Yine ayrılık/boşanma boyutuna yönelik tutumlara erkeklerin kadınlardan daha fazla karşı çıktığı, erkeklerin bir kısmının hiçbir şekilde boşanmayı desteklemedikleri görülmektedir. Benzer sonuçlar failin cezalandırılması boyutu için de geçerlidir. Bunun nedeni örf, adet, gelenekler, ataerkil toplum yapısından dolayı erkeğe ve kadına yüklenen cinsiyet rollerinden

kaynaklanmaktadır. Duygusal bedeller açısından ise kadın ve erkek grupları arasında ciddi bir farklılaşmanın olmadığı görülmektedir.

Katılımcıların, cinsiyete göre “şiddetin sonuçları” alt kategorisinden aldıkları puanların ortalaması Tablo 9’da gösterilmektedir. Buna göre bu alt kategoriden alınacak en yüksek puan 5, en düşük puan 1 olacak şekilde hesaplanmıştır.

Tablo 9.
Şiddetin Sonuçları Özet İstatistikler Tablosu

		N	Ortalama	Standart Sapma	Standart Hata
Cinsiyet	Erkek	94	3,2532	1,30733	0,13484
	Kız	106	3,4893	1,08161	0,10505
	Toplam	200	3,3783	1,19581	0,08456

Buna göre kız öğrencilerin puanlarının ortalaması (3,48) erkek öğrencilerin puanlarının ortalamasından (3,25) daha yüksek olduğu, şiddetin sonuçlarına yönelik olumlu tutumları kız öğrencilerin erkek öğrencilerden daha çok benimsedikleri görülmektedir.

Katılımcıların “şiddetin sonuçları” alt kategorisinden aldıkları puanların ortalamasının (3,37); “şiddetin meşrulaştırılabilirliği” (4,31) ve “şiddetin algılanan faydası” (4,52) alt kategorisinden aldıkları puanların ortalamasından daha düşük çıktığı görülmektedir.

“Şiddetin sonuçları” alt kategorisi hakkında bağımsız iki örneklemin (erkek-kadın) “One-Way Anova” testinin sonuçları tablo 10’da gösterilmiştir.

Tablo 10.
Şiddetin Sonuçları Anova Tablosu

	Sum of Squares	Df	Mean Square	F	Sig.
Between Groups	2,778	1	2,778	1,952	0,164
Within Groups	281,784	198	1,423		
Total	284,562	199			

Buna göre $p < 0,05$ (Sig.=0,164) düzeyinde bulguların anlamlı çıkmadığı; erkek ve kadın grupları arasında şiddetin sonuçlarına yönelik tutumlar bakımından bir farklılaşmanın olmadığı görülmektedir. Bu bulgular ile Tablo 8-9’daki veriler birbirlerini kısmen desteklemektedir.

Sonuç ve Değerlendirme

Araştırmanın sosyodemografik sonuçlarına göre örneklem grubundaki erkek öğrenciler ile kız öğrencilerin oranlarının birbirine yakın olduğu, büyük bir kısmının 20-30 yaş aralığında bulunduğu, öğrencilerin ağırlıklı olarak çekirdek ailenin üyesi oldukları, 3 veya 4 kardeşe sahip

oldukları, anne mesleğinin ev hanımı, baba mesleğinin işçi veya memur olduğu, anne ile babanın önemli bir kısmının ilkökul mezunu olduğu ve düşük sosyo-ekonomik statüde buldukları görülmüştür. Yine örneklem grubundaki öğrencilerin üniversite tercihi yaparken bilhassa memleketlerine olan coğrafi yakınlığı göz önünde bulundurdıkları tespit edilmiştir.

“Şiddetin meşrulaştırılması” alt kategorisine göre araştırma bulguları, örneklem grubundaki öğrencilerin büyük oranda aile içinde kadına uygulanan fiziksel şiddete yönelik olumlu tutumları benimsediklerini göstermiştir. Yine burada kadın ve erkek grupları açısından anlamlı bir farklılaşmanın olduğu, kadınların erkeklerden daha fazla aile içi şiddete karşı tutum sergiledikleri, erkeklerin bir kısmının aile içi şiddeti meşru gördükleri tespit edilmiştir. Bununla birlikte genel olarak örneklem grubundaki öğrencilere göre, şiddetin hiçbir şekilde meşrulaştırılmayacağı görülmüştür.

“Şiddetin algılanan faydası” alt kategorisine göre araştırma bulguları, örneklem grubundaki öğrencilerin büyük oranda aile içinde kadına uygulanan fiziksel şiddete yönelik olumlu tutumları benimsediklerini, bununla birlikte kadın ve erkek grupları arasında bir farklılaşmanın bulunduğunu, kadınların erkeklerden daha fazla aile içi şiddete karşı çıktıklarını göstermiştir. Öğrencilerin bir kısmının da aile içi şiddeti faydalı ve gerekli gördükleri tespit edilmiştir. Bununla birlikte genel olarak örneklem grubundaki öğrenciler, şiddetin faydalı olmadığı şeklinde tutumları benimsedikleri görülmüştür. Dolayısıyla aile içi ilişkilerin sağlıklı bir şekilde yürümesi açısından şiddetin işlevsel olmadığı, araştırma bulgularının bu açıdan yapısal-fonksiyonalist teorisyenlerin iddialarını desteklemediği değerlendirilmiştir.

“Şiddetin sonuçları” alt kategorisine göre araştırma bulguları, örneklem grubundaki öğrencilerin şiddetin sonuçlarına yönelik olarak büyük oranda olumlu tutumlar sergilediklerini göstermiştir. Ancak şiddetin diğer alt boyutlarından farklı olarak burada kadın ve erkek grupları arasında ciddi bir farklılaşmanın olmadığı tespit edilmiştir. Yine öğrencilere göre, şiddet olayının sonucunda faile resmî veya gayri resmî yollardan yaptırım uygulanması gerekmektedir.

Örneklem grubundaki öğrencilerin genel olarak evlilik ve aile hayatında kadına yönelik şiddet hakkında olumlu tutumlara sahip oldukları, şiddet vakalarının sonucunda failin yasal olarak cezalandırılması, duygusal bedeller ödenmesi ve ayrılık veya boşanmanın gerçekleşmesi gerektiği; şiddetin işlevsel olmadığı ve meşrulaştırılmayacağı şeklinde tutum göstermişlerdir. Yine kadına yönelik şiddet konusunda erkeklerin daha gelenekçi bir tutum içinde oldukları anlaşılmıştır. Söz konusu bulgular ile Ercan (2009)’un araştırma sonuçları birbirlerini teyit eder niteliktedir.

Sonuç olarak kadına yönelik aile içi şiddetin nedenleri açısından toplumun sosyal ve kültürel kodları önem taşımaktadır. Zira şiddetin yaygın olduğu bir kültürün içinde yetişen

bireylerin şiddete eğilimli olmaları kaçınılmazdır. Bu nedenle şiddetin problem çözmede araç olarak kullanılmasının önünü kesmek önem arz etmektedir. Bu bağlamda başta medya olmak üzere bütün kurumlara önemli sorumluluklar düşmektedir.

Kaynakça

- Akkaş, İ., & Uyanık, Z. (2016). Kadına yönelik şiddet. *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi*, 6 (1), 32-42.
- Aksoy, E. vd. (1993). Aile içi şiddet. *Türk Tabipler Birliği Dergisi*, <https://www.ttb.org.tr/eweb/adli/6>.
- Alkan, T. (1981). *Kadın-erkek eşitsizliği sorunu*. Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları, Sayı: 475.
- Altınay, A. G., & Arat, Y. (2008). *Türkiye'de kadına yönelik şiddet*, Metis Yayınları.
- Arıkan, Ç. (1987). Sosyal hizmetler açısından şiddet ve bir türü olarak evlilikte kadına yönelik şiddet. *Hacettepe Üniversitesi Sosyal Hizmetler Yüksekokulu Dergisi*, 5 (1), 75-97.
- Başbakanlık. (2008). *Kadına yönelik aile içi şiddetle mücadele projesi*, Ankara.
- Bayezit, G. (2023a). *Sustalıdan klavyeye kavgaların değişen yüzünün sosyolojik izahı*. Nobel Bilimsel.
- Bayezit, G. (2023b). Fiziksel şiddetin yeni mekânı: Sanal âlem. Ed. B. Özudođru, B. N. Duran, *Şiddet döngüsü ve çözüm önerileri sempozyumu özet kitapçığı* içinde (s. 98-99), Ondokuz Mayıs Üniversitesi Yayınları.
- Bayezit, G. (2023c). Sanal gerçeklikten fiziksel gerçekliğe yeni ilişki tarzları. *Sosyolojik Bağlam Dergisi*, 4(3), 326-340. 10.52108/2757-5942.4.3.7.
- Bayezit, G., & Korkmaz, A. (2023). Kavga olaylarını etkileyen sosyokültürel faktörler: Bingöl Örneği. *Sosyolojik Düşün*, 8(2), 192-222. <https://doi.org/10.37991/sosdus.1318896>.
- Bayhan, V. (2012). Sosyolojik açıdan kadına yönelik şiddetin nedenleri (Malatya örneği). *Uluslararası katılımlı kadına ve çocuğa karşı şiddet sempozyumu bildiri kitabı cilt I* içinde (s. 895-906). Mutlu Çocuklar Derneği (MÇD).
- Bükecik, E., & Özkan, B. (2018). Kadına yönelik şiddet: Toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin kadın sağlığına etkisi. *İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 3(2), 33-37.

- Çötök-Akıncı, N. (2015). Women's perspective on the fact of violence to women in terms of the gender role. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 1(3), 778-790. <https://doi.org/10.24289/ijsser.279156>.
- Demir, Ü. (2000). Kadına yönelik aile içi şiddet. *Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 3(1), 57-61.
- Ercan, N. (2009). *Evlilikte kadına yönelik fiziksel şiddete ilişkin tutumların yordayıcıları: çelişik duygulu cinsiyetçilik, sistemi meşrulaştırma ve dini yönelim* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Hacettepe Üniversitesi.
- Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü. (2014). *Türkiye'de kadına yönelik aile içi şiddet araştırması*. Elma Teknik Basım Matbaacılık.
- Hanmer, J., & Sheila S. (1984). *Well-founded fear: A community study of violence to women*, Explorations in Feminism Collective; Women's Research and Resources Centre.
- Hatipoğlu-Eren, B., & Özateş-Gelemez, Ö. (2013). Kadına yönelik şiddetle mücadele kadınlarla bilinç yükseltme çalışmaları. *Aile ve Kadın Sempozyumu Bildiri Kitabı* içinde (s. 110-116), Kırıkkale Üniversitesi Kadın Sorunları Uygulama ve Araştırma Merkezi.
- İlkkaracan, P., Gülçür, L., & Arın, C. (1996). *Sıcak yuva masalı*. Metis Yayınları.
- Jordan, C. E., & Walker, R. (1994). Guidelines for handling domestic violence cases in community mental health centers. *Hospital & Community Psychiatry*, 45(2), 147-151.
- Kalkan, M. (2012). Aile içi şiddet sosyal öğrenme kuramı açısından bir bakış. *Uluslararası Katılımlı Kadına ve Çocuğa Karşı Şiddet Sempozyumu Bildiri Kitabı Cilt: 1* içinde (s. 384-388), Mutlu Çocuklar Derneği Yayınları.
- Karal, D., & Aydemir, E. (2012). *Türkiye'de kadına yönelik şiddet*, Uluslararası Stratejik Araştırmalar Kurumu Sosyal Araştırmalar Merkezi.
- Kocacık, F., & Çağlayandereli, M. (2009). Ailede kadına yönelik şiddet: Denizli ili örneği. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*. 6(2), 24-43. <http://www.insanbilimleri.com>.
- Köknel, Ö. (1996). *Bireysel ve toplumsal şiddet*, Altın Kitaplar Yayınevi.
- Köse, A., & Beşer, A., (2010). Kadının değiştirilebilir yazgısı: "şiddet". *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 10(4), 114-121.
- Köşgeroğlu, N., Çulha, İ., & Öz, Z. (2015). Şiddet karşısında kadınların davranışlarının incelenmesi, *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 3(9), 342-350.

- Macionis, J. J. (2013). *Sosyoloji* (13. Baskı) (Çev. V. Akan). Nobel Yayınları.
- Oral, Z. (2008). *Kadın olmak*. Kurtiş Cumhuriyet Kitapları.
- Özerkmen, N. (2012). Toplumsal bir olgu olarak şiddet. *Akademik Bakış Dergisi*, (28), 1-19.
- Özkan, A., & Demir, Ü. (2002). Kadın istismarı. *Atatürk Üniversitesi Yüksekokulu Dergisi*, 5(1), 87-92.
- Öztürk, E. (2010). *Türkiye'de aile, şiddet ve kadın sığınma evleri*, Birey Yayınları.
- Polat, M. (2024). *Kadına yönelik cinsiyetçi saldırılar ve kadınların refleksleri konusunda osmanlı arşivi'nde gezinti (16-20. yüzyıllar)*, (Ed: Zhuldyz Skhi and Aslı Balcı), 3rd International Turkic and word women congress, October 4-6, ss. 151- 161.
- Rowbotham, S. (1998). *Kadın bilinci erkek dünyası* (Çev. Ş. Alpagut). Payel Yayınevi.
- Sağır, A., & İnci, Ü. H. (2012). Bir facebook grubunda kadına şiddet haberlerinin değerlendirilme biçimleri. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 1(3), 200-239.
- Schaefer, R. T. (2013). *Sosyoloji* (12. Baskı) (Çev. S. Coşar). Palme Yayıncılık.
- Şenol, D., & Mazman, İ. (2013). Tarihi bir bakışla çalışma hayatında kadın. *Aile ve Kadın Sempozyumu Bildiri Kitabı* içinde (1-7), Kırıkkale Üniversitesi Kadın Sorunları Uygulama ve Araştırma Merkezi.
- Tazefidan, K. (2021). Sosyolojik açıdan güvenlik kavramını yeniden okumak: Küreselleşme, göç, Covid-19 ve farklılaşan güvenlik algısı. *Şehir ve İrfan Araştırmaları Dergisi*, (6), 73-98.
- TBMM. (2011). *Kadına ve aile bireylerine yönelik şiddet inceleme raporu*. Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu. <https://studylibr.com/doc/1311733/kad%C4%B1na-ve-aile-bireylerine-y%C3%B6nelik-%C5%9Fiddet-i%CC%87nceleme-raporu>
- TBMM. (2012). Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun. Kanun No. 6284, Kabul Tarihi: 8.3.2012.
- Tekin, Ü. (2011). *Şiddet*, Orient Yayınları.
- Ünal, G. (2005). Aile içi şiddet. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 8(8), 85-93. <https://doi.org/10.21560/spcd.24524>
- World Health Organization (WHO). (1996). *Violence against women*. WHO Consultation. <https://iris.who.int/handle/10665/63277>

World Health Organization (WHO). (2016). *Violence against women: Intimate partner and sexual violence against women*. Publications of the World Health Organization. https://www.who.int/health-topics/violence-against-women#tab=tab_1

Yalom, M. (2002). *Antik çağlardan günümüze evli kadının tarihi* (Çev. Z. Yelçe & N. Domaniç). Çitlembik Yayınları.